

Kõrged hanged toovad vee ahju

Läbi sai paksu lume kuu. Varakevad algab pärast lumikatte kadumist.

Ain Kallis

Tartu lähedal Vana-Ihastes annab varakevad jõuliselt märku, et paksu lume päevad on loetud.

Terve märts oli kliimaatiliselt alles kevadtalv, aeg, mil lumi sulab, kahaneb ning domineerivad sulailmad. Aeg "päris" kevadeni võib mõnel aastal vinduda isegi kuid.

Paljus sõltub see talve karmusest ning sellest, mil määral Läänemeri on jääga kaetud. Külmade talvede järel kulub hulk energiat lume sulatamisele ning maapinna soojendamisele. Jääs meri on kui suur külmkapp, mis hoiab ka õhutemperatuuri madalal.

Kord sulatas, siis külmetas

Sel aastal oli lund küll kole palju, tundus, et see kogus ei kao enne jaanipäeva, ometi tegi soe õhk koos vihmaga oma lammutustöö üllatavalt kiiresti.

Aastakümneid pole me maapind tundnud endal taolist rasket vaipa — Peipsi põhjakaldal püsis selle paksus pea kogu kuu vältel 70 cm ümber. Selle talve rekord — 80 cm — mõõdetigi 19. märtsil Alajõesel. Palju maha ei jäänud ka Jõhvi oma 78 sentimeetriga. Ja mitte igal aastal ei ületa saartel lume tusedus (67 cm Saaremaa keskosas) Otepää näitajaid.

Tänavune kevadtalv kujunes ka lausa eluohtlikuks: kümned linnakodanikud said kannatada jääpurikate ning katustelt langevate lume- või jääkamakate läbi. Narkomaanid rõõmustasid — olevat täheldatud, et kui märtsis on jääpurikad pikad, kasvab suvel pikk kanep.

Märtsikuu õhusoojus lainetas kui meri. Kord külmetas, siis jälle sulatas. Kui meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis andmed kokku löödi, selgus, et riigi keskmine õhutemperatuur

($-1,8^{\circ}$) jäi pikaajalisele keskmisele ehk normile poole kraadiga alla. Harilikust soojem oli vaid kuu lõpukolmandik. Külm oli Pandivere kõrgustikul (Väike-Maarjas $-3,1^{\circ}$), soojem mere ääres (Vilsandil $-0,5^{\circ}$). Mõnel ööl võis tunda talvist pakast (17. märtsil mõõdeti Jõhvis $-24,6^{\circ}$), kuu lõpupäeval aga tõelist kevade hingust (Võrus $+16^{\circ}$).

Sadas nii lund, lörtsi kui vihma. Seda kõige rohkem Narva-Jõesuus (73 mm ehk 220% normist), samas kui Kuressaare sadamas nimega Roomassaare mõõdeti sademete koguseks 27 mm.

Peale pakase paukus paastukuul ka pikne, nimelt 13., 14. ja 27. kuupäeval — samuti mitte just harilik ilmanähtus varajasel kevadkuul.

Põhjapoolkera sai lund pea kõikjal. Eriti hädas oli Moskva, kus linnapea sügisel lubas, et lennuvägi hoiab sel talvel lumekihi pealinnas umbes kümne sentimeetri paksuse. Kohalik ilmataat püstitas aga uueks lumerekordiks 67 cm. Mitte küll märtsis, vaid veebruaris.

Mongoolias tappis 58kraadine pakane koos tugevate lumesadudega üle kolme miljoni karilooma. Karm

aeg jätkub seal ka kevadel.

5. märtsil kirjutas sünoptik Taimi Paljak: “Vastuolulisel kombel on meile talve tagasi toonud tsüklon, mis oma nooruse ägeduses Lääne-Euroopas palju kurja tegi.”

Too Xynthia jõudis lõpuks välja Barentsi mereni, kus ka küpses eas kattis Koola poolsaare uskumatult paksu lumekorruga.

Prantsusmaa rannikul aga kaotas õnnetult elu üle poolesaja elaniku — lained purustasid tammid, vette kadusid kümned majad.

Hiina põhjaosas möllas kaks Gobi kõrbest vallandunud liivatormi. Liivaosakesi lendas lõunasse Taiwanini, ida poole isegi USAsse.

Ilmast muiste

1910. aasta paastukuu oli Tartus soe (+0,6°), sademeilt normis (27 mm).

Lehtedes kurdeti päris palju ilma üle. Tartust. Põhjatu pori katab Tähtvere mõisa maa pääl oleva alevi nõndanimetatud kõnniteesid. Pori ulatub kaugelt üle kalosside. Kõige põhjatum on pori prof. Rostovtsevi vabaülikooli juures: sääli kuluks juba veesaapad ära. Imelik, et prof. Rostovtsev mitte tarviliku ei leia kõnniteele mõnda lauda maha panna lasta. Loodame, et asi pea paraneb.

Tartust veel. Vätku lõi 28. veebruari (13. märtsi) õhtul ja öösel. Müristamist ei olnud kuulda.